

Роїк О. Р.,
доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри туризму
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів

РОЛЬ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ У ФОРМУВАННІ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЧЕРЕЗ МЕХАНІЗМИ ПАРТНЕРСТВА

У сучасних умовах трансформації соціально-економічних систем України особливого значення набуває забезпечення сталого розвитку територіальних громад, що є важливою складовою національної безпеки. Туристична сфера виступає одним із драйверів економічного зростання на локальному рівні, забезпечуючи створення робочих місць, розвиток підприємництва, активізацію інвестиційних процесів та підвищення доходів місцевих бюджетів. Зокрема, за сучасними оцінками, надходження туристичного збору демонструють позитивну динаміку, що свідчить про відновлення туристичної активності та її значущий внесок у фінансову спроможність територіальних громад. Крім того, туризм формує мультиплікативний ефект, стимулюючи розвиток транспорту, торгівлі, будівництва та агропродовольчого сектору [1; 2].

Формування економічного потенціалу територіальних громад значною мірою залежить від ефективного використання ресурсів, які включають природні, трудові, фінансові, інфраструктурні та інформаційні складові [3]. У цьому контексті туристичні підприємства виступають ключовими суб'єктами, що забезпечують не лише використання, але й розвиток ресурсного потенціалу територій. Роль туристичних підприємств у формуванні економічного потенціалу територіальних громад через механізми партнерства доцільно систематизувати (табл. 1).

Таблиця 1. Вплив туристичних підприємств на формування економічного потенціалу територіальних громад через механізми партнерства

Напрямок впливу	Сутність впливу	Механізми партнерства	Економічний ефект
Інвестиційний	Залучення фінансових ресурсів	Публічно-приватні проєкти	Зростання інвестицій
Інфраструктурний	Розвиток туристичної інфраструктури	Спільне фінансування об'єктів	Підвищення привабливості
Підприємницький	Підтримка локального бізнесу	Кластери, кооперація	Розвиток МСП
Соціальний	Зайнятість населення	Освітні та соціальні програми	Зростання зайнятості
Бюджетний	Формування доходів бюджету	Податки, туристичний збір	Збільшення надходжень
Ресурсний	Використання ресурсів	Спільне управління	Рационалізація ресурсів

Джерело: сформовано автором на основі [1-3]

Таким чином, туристичні підприємства виступають важливими елементами економічної системи територіальних громад, забезпечуючи формування їх економічного потенціалу через ефективне використання ресурсів та розвиток партнерських взаємодій. Важливим напрямом є також цифровізація процесів управління, що сприяє підвищенню прозорості та ефективності взаємодії між учасниками партнерства [6].

Особливу роль у цьому процесі відіграють механізми партнерства, зокрема публічно-приватне партнерство, яке забезпечує інтеграцію ресурсів держави, бізнесу та громади. Такий підхід сприяє підвищенню ефективності управління, зменшенню фінансових ризиків та залученню інвестицій у розвиток туристичної інфраструктури [1; 4].

У межах публічно-приватного партнерства відбувається перерозподіл функцій, відповідальності та ризиків між учасниками, що дозволяє забезпечити більш ефективне використання ресурсів та досягнення синергійного ефекту [4; 5]. Держава формує інституційні умови та забезпечує нормативно-правову підтримку, бізнес – інвестує фінансові ресурси та управлінські компетенції, а громада виступає як споживач і співучасник розвитку території. З метою систематизації механізмів публічно-приватного партнерства у сфері туризму доцільно виділити їх основні характеристики (табл. 2).

Таблиця 2. Характеристика механізмів публічно-приватного партнерства у формуванні економічного потенціалу територіальних громад

Учасник партнерства	Функції	Ресурси	Ризики	Очікуваний ефект
Держава / ОМС	Нормативне регулювання, підтримка проєктів	Адміністративні, інституційні	Політичні, регуляторні	Розвиток територій, інфраструктури
Бізнес (туристичні підприємства)	Інвестування, управління, реалізація проєктів	Фінансові, технологічні, управлінські	Фінансові, ринкові	Прибуток, розширення діяльності
Територіальна громада	Участь у реалізації, споживання послуг	Трудові, соціальні, локальні ресурси	Соціальні, екологічні	Підвищення якості життя, зайнятість

Джерело: сформовано автором на основі [1; 4-5]

Отже, застосування механізмів публічно-приватного партнерства у туристичній сфері створює передумови для сталого розвитку територіальних громад, підвищення їх конкурентоспроможності та забезпечення економічної стійкості. Подальші дослідження доцільно спрямувати на розроблення моделей оцінювання ефективності партнерських взаємодій у туризмі.

Список використаних джерел

1. Роїк О. Р., Терехух А., Бублик Л., Теодорович Л., Дністрянська Н., Стадницька Ю. Фінансові механізми та оцінка інвестиційних ризиків для реалізації приватно-публічних партнерств у галузі сталого туризму в умовах

війни. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2026. Т. 1, № 66. С. 487-504. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.66.2026.5028>

2. Боярко І., Мельник Т., Жгурська О. Фінансові детермінанти стійкості туристичного ринку в умовах зовнішніх шоків. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2023. Т. 48, № 3. С. 145-157. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.48.2023.4113>

3. Гопкало Л., Бовш Л., Расулова А., Расулов Р., Компанець К. Форсайт розвитку сільського туризму в Україні у післявоєнний період. *Agricultural and Resource Economics*. 2024. Т. 10, № 2. С. 5-30. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2024.10.02.01>

4. Писаревський І. М., Крайнюк Л. М., Полчанінова І. Л., Покологна М. М. Моделі управління процесами взаємодії стейкхолдерів у сфері туризму та гостинності. *Проблеми економіки*. 2020. № 4 (46). С. 187-194. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2020-4-187-194>

5. Савков Р. В., Карвацька Н. С. Управління взаємодією стейкхолдерів у соціальних проєктах. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 2024. DOI: <https://doi.org/10.36074/logos-16.08.2024.014>

6. Теребух А., Роїк О. Управління проєктами в туризмі: адаптація до нових викликів в умовах швидких змін. *Український економічний журнал*. 2023. № 2. С. 82-87. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2023-2-15>

Соколюк С. Ю.,

д.е.н, професор, завідувач кафедри
підприємницьких та соціальних технологій,
Уманський національний університет,
м. Умань

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У КОНТЕКСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Сучасні трансформаційні процеси в Україні, зумовлені воєнними викликами, економічною нестабільністю та активізацією євроінтеграційних процесів, актуалізують необхідність переосмислення ролі територіальних громад у забезпеченні національної безпеки держави. В умовах децентралізації саме територіальні громади виступають ключовими суб'єктами соціально-економічного розвитку, що формують основу економічної стійкості країни.

Економічний розвиток територіальних громад безпосередньо впливає на рівень фінансової спроможності місцевих бюджетів, зайнятість населення, розвиток підприємництва та інфраструктури, що в сукупності визначає їхню здатність протистояти внутрішнім і зовнішнім загрозам. У цьому контексті економічна складова національної безпеки розглядається як здатність держави та її територіальних одиниць забезпечувати стабільний розвиток, ефективно використання ресурсів та адаптацію до кризових ситуацій.